

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Posam. šte. 1 din.; letna naročnina 20 din., v zamejstvu 40 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785
Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Frau Badošček, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Slovenci na Kočevskem

pokažite s svojo udeležbo, da bo vaš „Slovenski dan“ krepek korak iz temne ječe v cvetočo vedrino k solncu domovinske ljubezni, ki naj izžareva močnega duha narodne strjenosti jezika, usode in stremljenj v neomajni veri v jasno prihodnost slovenstva v jugoslovanski skupnosti.

Dvajset let je za nami, veselih in žalostnih, kakor nam ljubi Bog z isto dobrotno roko daje solnce in dež za plodovitost naše zemlje in dela, dvajset let od takrat, ko smo z našim modrim krmarjem g. dr. A. Korošcem, svoj narodni čolnič priklopili k jugoslovanskemu brodu.

V njem je bilo Kočevsko kakor sveder, ki sredi našega čolniča v dno ograža našo narodno in državno varnost, da nas potopi v morju tujine.

Čas je, in ta čas je velik, naj bo torej pomen „Slovenskega dneva“ še vse večji, ko nam naš krmar, g. dr. A. Korošec, stoječ neustrašeno ob državnem krmilu, v notranjih in zunanjih viharjih, kakor takrat ob odprtem grobu velikega našega dr. Janeza Kreka, kliče: „Dvignite glave, ker približuje se vaše odrešenje!“

Slovenski dan

pod pokroviteljstvom gospoda notranjega ministra dr. Antona Korošca in z njegovo osebno udeležbo

bo v nedeljo dne 4. septembra izredno pomemben za Kočevsko, ker bo potrdil trajno zvezo tukajšnjih Slovencev s celoto slovenskega naroda in njegovim voditeljem in velikim jugoslovanskim državnikom.

„Slovenski dan“ se bo vršil na prostoru pred ljudsko šolo.

1. V soboto dne 3. septembra zvečer bodo kočevski fantje z velikim kresom naznanili slavnost prihodnjega dneva.

2. Zjutraj, v nedeljo, bo ob pol 6 budnica rakovniške godbe iz Ljubljane po kočevskih ulicah.

3. Ob 8 sprejem tabornikov na kolodvoru z godbo in z zavito zastavo Prosvetnega društva, kjer se uredi spreved po mestnih ulicah na zborovališče.

4. Ob 9 otvoritev tabora, razvitje in blagoslov zastave Prosvetnega društva in nato sv. maša na prostem z ljudskim petjem z evharističnega kongresa v Ljubljani. Po maši cerkveni govor.

5. Zborovanje. Govorili bodo odlični zastopniki naše javnosti in društvenosti.

6. Popoldne ob 3 javna telovadba, pri kateri nastopijo fantovski odseki in dekliški krožki, vmes pa zmagovita mednarodna vzorna vrsta odsekov slovenskih fantov.

7. Po telovadbi ljudska veselica ob zvokih rakovniške godbe. Za okrepitev bo poskrbljeno.

Taborni znaki se bodo prodajali po 2 din. Vstopnice za sedeže na zborovališču se bodo dobile pri blagajni ob vходу po 4 din.

Društva naj pošljejo svoja odposlanstva z društveno zastavo na kočevski tabor „Slovenski dan“.

Vsa društva, ki so prejela prijavnice, naj jih kar najprej izpolnijo vrnejo. Navedejo naj tudi morebitne želje.

Domovinska ljubezen

Prof. dr. Peter Eržen.

Oj mati moja domovina,
ljubezen moja ti edina,
ti moja skrb in bolečina,
Bog čuvaj dobrotljivi te...
Bog živi te! Bog živi te!

Že po sv. pismu je nam katoličanom domovina, narod, od Boga hoteno občestvo. Bog nas je ustvaril kot družabna bitja in hotel, da smo se rodili in razvijali v občestvu družine, naroda, države, v občestvu krvi in jezika. Ker smo torej po volji božji z naravno nujnostjo postavljeni v ta občestveni red, je tudi volja božja, da spolnujemo vse dolžnosti v njem. Naše dolžnosti do domovine, do naroda so del našega religioznega udejstvovanja. Te dolžnosti pa so: ljubezen, delo, molitev!

Kakor nas veže neka tiha ljubezen do domače družine, tako nam je prirojena tudi ljubezen do lastnega naroda. O tej ljubezni je tako čudovito lepo zapisal l. 1850. vladika Strossmayer: „Ljubezen do domovine je človeku prirojena. Vsakogar, ki ima kolikaj rahločutnosti v srcu, spaja neka posebna prijateljska prisrčnost z domačim krajem. Kako veseli smo, kadar ugledamo po dolgem bivanju v tujini zopet svojo rodno grudo. Kako ljubeznivo nam poletava pogled po bregovih, ki so nekaj ljubo odmevali našemu otroškemu glasu! Kako radostno hodimo po gozdovih in poljih ter pozdravljamo reke in potoke, ki so bili nekaj priče našim otroškim zabavam. In v tujini, koliko veselja občutimo, kadar srečamo koga, če tudi najmanjšega, od svojega rodu in krvi. Zdi se nam, ko da vidimo v njem ves svoj narod, ko da v enem ves svoj narod pozdravljamo in objemamo. Vse to je jasen dokaz, da nam je vsadila božja roka v prsi ljubezen do našega rodu in domovine.“

Veličastni vzor domovinske ljubezni nam je naš Zveličar sam, ki se je razjokal nad jeruzalemskim mestom, ko je videl v duhu, koliko hudega bo moralo pretrpeti zaradi svoje trdovratnosti. Pravi krščanski človek po zgledu Odrešenika iskreno ljubi svoj dom in rod, posvečuje svoje moči propehu domovine in narodne blaginje, odločno odbija strele, naperjene na narod, zlasti take, ki bi mu utegnile raniti dušo in srce. Tak človek položi, če je treba, tudi življenje z veseljem na oltar domovine.

Kdor domovini ljubezen odpoveduje, če mu ne da kruha, ne ljubi domovine, marveč svojo korist. Naj je mati še tako raztrgana, še tako uboga in gola... mati je in zato vredna vse naše ljubezni... in naj je domovina še tako majhna in zaničevana in revna in teptana... domovina je tvoja in zato ljubezni vredna...

Kdor se hoče le ponašati s slavo svoje domovine in vse povišuje, kar je njenega, vse blati, kar je tujega, ali le išče, da bi zavzel v domovini častno mesto, ne ljubi domovine, ampak svojo čast.* S pravo ljubeznijo je sicer združeno spoštovanje svojih vrlin, toda domoljub ne goji svoje častihlepnosti, ampak za ugled in čast domovine dela. V domovinski ljubezni ni sovraštva do tujcev. „Zakaj en Bog je, tudi en srednik med Bogom in ljudmi, človek Kristus Jezus, ki je dal sebe v rešenje za vse.“ Tudi tukaj velja Jezusova beseda... kar želiš, da kdo tebi stori, stori tudi ti njemu, in česar ne želiš, da bi kdo tebi storil, ne stori tudi ti drugemu...

Domovinska ljubezen ni samo vrlina, da bi se kdo z njo ponašal, marveč dolžnost.

* Odtod torej, da se človeku in pravemu domoljubu do dna duše gabi tisti oholi nacionalizem, ki celo v lastnem narodu vse opljuje in se dela, kakor da s tem služi državi, ki je le dopolnitev naroda. Op. uredn.

In ta dolžnost zahteva od nas, da se ogibljemo vsega, kar bi utegnilo našim rojakom škodovati glede vere, nravnosti, časti, premoženja! Da svoj narod cenimo in ga branimo s pravičnimi sredstvi zoper krivico, da smo pripravljeni tudi na težje žrtve, kadar jih domovina od nas potrebuje. Zato se pregreši nad domovinsko ljubeznijo, kdor svoj narod zaničuje in ga celo zataji. Pa poznam nekoga, in sram me je, da ga poznam. Vi sami presodite, če je lepo in značajno, kar je rekel neki državni uradnik: „Sramujem se, da me je rodila slovenska mati...“ Kogar je sram matere, ga bo sram domovine. Drugače bi upal jaz ne samo misliti, ampak tudi govoriti: Če bi bila na celem svetu le ena sama slovenska mati, bi hotel, da je ta edina mati — moja mati, da bi jo mogel klicati s prelepo besedo: mati, zlata mati. Nad domovinsko ljubeznijo greši dalje, kdor se ne briga za narodovo blaginjo ali ji celo škoduje. Ali ne spada semkaj poglavje o vseh tistih, ki so v resnici moralno in fizično krivi, da slovenski grobovi tulijo... da se vrste grobov množe, redčijo pa se uspavanke ob zibelih...? Javno mnenje o tej točki je zgrešeno: kolikokrat je zasmehovana mati, ki rodi svojih 5, 6 čivkajočih otrok! In vendar so prav te v resnici naše narodne dame, ki se niso ne bale ne sramovale za narod naroditi! Tej materi slovenski — naši narodni dami čast! Le-ta je steber naroda, kakor piše Tavčar, četudi spi navadno na slami in pod raztrgano odejo ter je, kar možu in otrokom ostane! (Prihodnjič konec.)

Jezik je duševna zakladnica, tvoreča ponos slednjega rodu. Da govorimo v jeziku, ki so vanj položili svoje najboljše duhovi kakor Trubar, Vodnik, Prešeren, Levstik, Aškerc, Cankar, Župančič itd., to daje naši besedi polet, pogum in samozavest. Vseuč. prof. dr. Ivan Prijatelj.

Pomen kočevske gimnazije

Slovenski živelj na Kočevskem je bil doslej prepuščen sam sebi ali bolj prav - drugorodnim vplivom. Germanizatorično izročilo je po gospodarski in socialni zavisnosti še vedno v premoči. Kočevsko nemštvo skuša obdržati kaj več kakor samo videz, da je šeststoletni steber „Drang nach Süden“. To stebrovstvo je nemštvu dajalo znatne prednosti, in je tudi sedaj poskrbljeno, da mu ne opeša spomin na zlate čase.

Ne gre torej na Kočevskem za kak nemški otok, ker je ves ta predel Slovenije v njenem živem narodnem sklopu, preprežen v vseh krajih z avtohtonim slovenskim prebivalstvom in je tudi kočevsko narečje močno vslovenčeno. Pač pa je na Kočevskem posadka tujerodnega duha bolj kakor jezika. Je to posadka, ki si lasti na tem predelu nekako svojo trdnjavo, ki ji je vsa moč v tem, da vé, kaj hoče in komu služi. In s to svojo premočjo vpliva na slovenski živelj, kjer je manj zaveden, da tej premoči služi in jo krepi.

Ne drugorodnega jezika niti njegove kulture in narodnosti, kolikor je resnična in po pravih Nemcih res nemška, se ne dotikamo. Duh je, ki zopervuje sproščevanju slovenstva. Duh je, ki odmika našega človeka od njegove narodne in državne skupnosti. Duh je, ki oklepa in zavira vsako besedo in dejanje, dá, celo misel, kakor polip na našem narodnem telesu, da je to telo na tem predelu kakor omrtno za slovensko in jugoslovansko skupnost.

To in tako duhovno trdnjavo tujstva moramo razorožiti, da ugradimo pot narodni zavednosti Slovencev, ki so in hočejo biti Slovenci. Za tako nalogo so poklicane s **slovenskim duhom** razgibane prosvetne organizacije, ki jih gmotno in moralno podpira ves naš narod in jugoslovanska skupnost. Na čelo tem organizacijam morajo priti domači prosvetni delavci, idealni in požrtvovalni pionirji, ki jih more in mora vzgojiti le domača šola, dajoč ji enoten utrip in slovensko narodno smer. Poglavito vlogo v tem delu pa ima slovenska popolna gimnazija v Kočevju.

Takoj pa je treba jasno in določno povedati, da Kočevsko kot narodno bojiščno ozemlje ne trpi nobenega ideološkega teo-

retiziranja, ki ne bi bilo v skladu z življenjem tukajšnjega slovenskega življa. Na račun tega slovenskega ljudstva ne priznavamo nikakršne solzave narodne sloge, ki bi pod to krinko ovirala utrjevanje slovenske narodne zavešči in rušila katoliško versko usmerjenost. Kdor drugače pojmuje narodno delo na Kočevskem, ta vedoma ali nevedoma škoduje narodni stvari in državnim interesom.

Kočevska gimnazija bodi torej slovenska v polnem pomenu te besede. Slovenstvo ima zgodovinske dolžnosti v svojem poslanstvu in s tem tudi pravico do vseh prilastkov popolnega naroda v svoji jugoslovanski državi. Zato mimo njega ali celo proti slovenstvu ni misliti in bi bilo tudi praktično neizvedljivo, da bi gimnazija mogla dajati kulturno hrano na kak drug manj prebavljiv način, o katerem tod še nedavno ni bilo ne sluha ne duha.

Priznati je treba, da se v zadnjem času dohiteva, kar se je v preteklosti zamudilo in večina vzgojiteljev na kočevski gimnaziji se resno prizadeva, biti kos svoji težki nalogi.

Kočevska gimnazija je bila ustanovljena 10. septembra 1871. kot nižja gimnazija z nemškim učnim jezikom. Leta 1910. je ta gimnazija dobila značaj popolnega srednješolskega zavoda, dasi je njen okoliš štel takrat komaj 20.000 prebivalcev, od katerih je bila borna četrtina Slovencev. Takrat je gimnazija v višjih razredih imela vsega skupaj komaj 48 dijakov. Toda državna uprava in mestna občina sta storili vse, da se obdrži in razvija kot popolna gimnazija zaradi izrednega pomena, ki ga je imela za avstro-nemške namene. Ta pomen se rdele ni zmanjšal, ampak je še porastel ob splošni višji ravni prebivalstva neglede na spremenjene razmere in okoliščine.

Število kočevskih Slovencev in z njim tudi narodna zavednost raste nad sorazmerjem povečanega števila prebivalstva. In kar je bitno, Slovenci so danes državni narod. Nemštvo niti številčno ni v opadanju, niti ni popustilo v svoji napadalni sili, ki se sproti obnavlja iz zamejstva. Vprav to pa pomen slovenskega srednješolskega zavoda v Kočevju še prav posebno poudarja. Lo-

gični nasledek tega pomena sledi danes v povzmoževalno preobrnjenem zmislu svojo naravno pot. Gimnazija je ob ustanovitvi dobila svojo narodno misel in državno nalogo ter je oboje v svojem razvoju vse bolj spopolnjevala in stopnjevala. V prebivalstvu sta subjekta zamenjala svoji vlogi, odnos gimnazije do prebivalstva pa je ostal nespremenjen, medtem ko sta narodna misel in državna naloga dobila drugo res upravičeno in res pravično vsebino. Ta vsebina je zdaj ponuj razmer narodno slovenska in državno jugoslovanska. Torej je pomen gimnazije danes bolj kot kedaj prej sodoben in stvaren.

Poslej mora biti konec brezglavostim, ki so se spotikale celo ob slovensko vseučilišče, češ ker jug ne dohiteva naše kulturne ravni. Prepričani smo, da bo kočevska gimnazija imela poslej mir, ki ji je tako potreben v njenem razvoju in važnem poslanstvu.

Slovenski odločilni možje, zlasti oba gg. slovenska ministra in g. ban so končno izvojevali zmago slovenski stvari in s šolskim letom 1938-39 je zopet odprt V. razred, da se postopno gimnazija v Kočevju zopet spopolni. Kočevsko prebivalstvo, zlasti Slovenci so hvaležni za to razumevanje razmer na Kočevskem.

Ko bi se strogo izvajali predpisi o šolskem okolišu, bi kočevska gimnazija imela vedno zadostno število domačega dijaštva. Število, ki povprečno dosega 300 dijakov na kočevski gimnaziji, je kar primerno za učinkovito vzgojo. Pa če bi tudi ne dosegala predpisanega števila, bi zanjo, ki ima izjemno nalogo, morala veljati izjema od določil § 8. srednješolskega zakona, ki zahteva za višje razrede najmanj 90 dijakov.

Ne v najzadnji vrsti je naloga slovenske gimnazije v Kočevju tudi ta, da domačemu nemštvu posreduje jugoslovansko državljansko zavest in zmisel za mirno sožitje s slovenskim življenjem. Ne zahtevamo, da se kdo odreče svoji resnični narodnosti; ne bomo pa dopustili, da se na našem domu, v naši državi raznaroduje naš živelj ali celo zavaja v protidržavne spletke.

Gimnazija bodi žarišče, da se v njem dijaki katerekoli narodnosti nauče ljubiti Boga, slovenstvo, jugoslovansko državno skupnost in njenega vladarja.

Urednikova beseda

K veselemu dogodku v etniški družini kočevskih Slovencev mi je prišlo na uho in po pošti toliko dobrohotnih mnenj, da sem dolžan posredovati jih z najlepšimi čestitkami in željami vsem tistim, ki so misel lista spočeli, pa tistim, ki so jo ostvarili, a ne v najzadnji vrsti tudi tistim, ki list kakorkoli podpirajo, ga naročajo, bero in v njem oglašajo.

Naj tu navedem vsaj eno pismo slovenskega kulturnega delavca:

„Spoštovani gospod urednik! — Danes sem dobil v roko prvo številko „Kočevskega Slovenca“, ki sem se je tako razveselil kot zlepa ne kakšne nove publikacije. Mislim, da bi bili morali začeti kočevski Slovenci s tem listom že davno, vsaj takrat kot Kočevarji s svojo „Gottscheer Zeitung“, ali pa vsaj takoj po vojni. Če bi bili imeli kočevski Slovenci tako moralno podporo kot je takle list, ki ste ga zdaj prvič poslali med svet, bi bil naš narod beležil na Kočevskem manj odpadov.“

Tako pravim bi bilo. Vendar pa tudi sedaj še ni prav nič zamujeno, pa tudi današnji še teče pravda za narodnost na Kočevskem, morda še bolj kot kadarkoli prej, in Vaš list je prišel prav pet minut pred polnočjo... V dokaz, da sem lista res vesel, sem Vam obenem s tem pismom nakazal... Sploh bom list spremljal z zanimanjem in bom vesel, če bo list napredoval. — Vam, gospod urednik, pa želim čim večjega uspeha pri delu in Vas vdano pozdravljam...“

Takale pisma so dokaz, da je „Kočevski Slovenec“ našel krepek odmev v vseh slovenskih srcih. Odmelo pa je tudi v drugo-

rodnem taboru na Kočevskem, seveda — po svoje.

Ko sem s svojim skromnim lemežem zarezal prvo brazdo v trdo ledino, rad priznam, da je zaškrtalo. Jeklo je udarilo ob kamen. Iskra je bila žgoča in je zapekla, je pa tudi ogrela, pa nikomur škodovala. Tudi nasprotniku ne. Če je naše sodeželane kaj zabolelo, rad položim obliž svoje ske-sanosti in obljube poboljšanja na boleče mesto, toda v njihove **namišljene** pravice bom neusmiljeno dalje rezal.

Ob strani naj ostanejo tiste slovenske organizacije in tisti slovenski ljudje, ki hočejo gledati preko lune na naš slovenski narod. Pozabljena in nezapisana ostanj tudi beseda, ki jo je „dični“ člen neke take organizacije naslovil na naš list; izraz je pogret iz ropotarnice, ki nosi po nemarnem ime slovenskega naroda.

Na železniški postaji v Kočevju, ko sem čakal v vrsti pri okencu blagajne, je bil pred menoj prileten očanec in zahteval vozovnico „Laibach-Südbahnhof“. Uradnik mu ni šel na lep s tisto hlapčevsko uslužnostjo, ki smo je, žal, tolikrat vajeni na svoji zemlji, marveč mu je s prijazno slovensko besedo osvežil morebitno okorel spomin: „Torej ljubljana-glavni kolodvor“. Možak pa se ni dal ugnati in trdovratno ponovil „Laibach-Südbahnhof“. Če ni bilo v njem kljubovalne nagajivosti, mož še vedno tiči v svoji mladosti, „ki ne pride več nazaj“, zakaj „Laibach-Südbahnhof“ je že davno le še v svetu neostvarljivih želja, kolikor je pač takega sveta še na Kočevskem.

Človek, ki le preveč boljši v številke in logiko, ne bo zapazil bridke ironije iz našega odgovora na „Slovenčevo“ ugotovitev o „nazadovanju Nemcev“. Moč nemštva ni v številkah, ampak — kakor pokazuje

gornji primer — v „Laibach-Südbahnhof“, ki mu popotni ljudje prilivajo, da ne uvene. Tudi zelene trate ob idilčni Rinži za zvezdnatih večerov, ki jih napolnjuje nemško žuborenje, nam dokazujejo, da ne bo še treba zidati muzeja za — zadnjega Nemca. Za vladavine polmeseca so se odmetniki tako privadili hajdukovanja na Balkanu, da je popotni guslar po pravici potožil, da „bodo ceste hrepenele po Turkih — pa Turkov več ne bo“. In „Laibach-Südbahnhof“ je izraz enakega hrepenenja kočevskih „dru-mova“ po „Turkih“ — a časov „Turaka“ „več ne bo nazaj“. Samo tako je umeti naš čitat v tozadevni notici v zadnji številki.

Takole sem s tem kramljanjem le od daleč nakazal prijatelje in nasprotnike in „cigu-migule“, ki so dvoje zvrsti: taki, ki z znakom na prsih malijo naš list, pa pri tem brez potrebe razkazujejo svoje znanje nemščine pa rjove ponoči, ko jih nihče ne vidi, „dol“ to „dol“ ono; in pa taki, ki pod naslov svoje slovenske matere na poslani ji „Kočevski Slovenec“ zapišejo „nicht angenommen — retour“ ter korajžno pristavijo svoje slovensko ime.

Naše slovensko domoljubje mora biti tako močno, da vsaj za prihodnje rodove zajezi odpadniške dotoke, ki rabijo za pogon tujim mlinom.

Dejstva so tako kričeča, da mora biti naš stalni klic: Ustvarimo na Kočevskem tako krepko javno mnenje, da bomo Slovenci in samo Slovenci odločili o svoji usodi na Kočevskem! Toda naše srce mora vsekakor hitreje utripati za narodno stvar od počasne Rinže.

Le po tej poti bo polno slovensko življenje vzplamenilo žarko prosvetno svetlobo narodne zavešči, ki bo zatemnila mračno preteklost odpadništva in hlapčevanja.

Poročajo

Kočevska Reka. V nedeljo 28. t. m. bo pri nas služba božja s slovenskim cerkvenim govorom. Tako vsaj enkrat mesečno slišimo slovensko besedo v cerkvi. Po slovenski sv. maši, ki bo ob 10, bo narodnoobrambni shod, na katerega so vabljeni vsi Slovenci. — „Kočevskega Slovenca“ so kar podajali iz rok v roke in naši ljudje so ga veselili. Imamo marsikaj na srcu, če nam boste dovolili malo prostora. — Prosimo in želimo, da nam poročate o vseh veselih in žalostnih dogodkih, o svojih željah in čustvih. Opomba uredn.

Štalcerji. Z veseljem smo sprejeli vest, da je bila iz Brige na tukajšnji šolo premeščena učiteljica Zdenka Cirkova. S tem se je ustreglo želji prebivalstva, da so se za prihodnja leta izpopolnila vsa učiteljska mesta.

Štalcerji. Iz Štalcerjev vodi občinska pot drugega reda v Škrilj. Ta cesta se odvaja od državne ceste in meri nekaj nad 6 km. Pred leti je še lahko vozil po njej vsaj kak majhen avtomobil, v zadnjem času je pa zaradi živahnega gozdnega prometa v tako obupnem stanju, da si nihče ne upa več po njej voziti z boljšimi vozili. Treba jo bo temeljito popraviti, napisati in v Štalcerjih odpraviti neprimeren ovinek in klanec. Vas Štalcerji mora vzdrževati kakih 4 km, kar je pa za tako majhno vas nemogoče, ker ima še poleg tega dosti poti, ki vodijo na polje in travnike. Škrilj pa tudi ne zmore, ker je prav tako majhna vas. Ta cesta, ki veže dvoje občin, šolo in župnijo, bi se morala uvrstiti v višjo kategorijo, vsaj za cesto prvega reda. Ljudstvo samo iz obeh vasi je ne bo moglo nikoli s pridom vzdrževati. Važna je zlasti v primeru hitre zdravniške pomoči, ker veže vse zaledje do Kolpe z državno cesto v Štalcerjih. Zgodilo se je že, da se je več izletnikov obrnilo, kar je za revno ljudstvo v zaledju velika narodna izguba. V Zdihovem nad Škriljem je znamenita božja pot, kamor hodi vsako leto nekolikokrat množica romarjev, ki morajo vsi kar peš, ker je pot neprehodna za razna izletniška vozila.

Nove Laze. Tu sta se poročila gđe. Ana Zupančič in g. Mihael Šmalc. V naš kraj smo z njim dobili narodno zavednega moža iz Dragatša. Mnogo sreče!

Stara cerkev. „Kočevski Slovenec“ je razvnel naš kraj v dogodek, o katerem se plečejo vsi razgovori. Slovenci smo ga veseli, drugi pa stikajo za poročevalcem. Nekaj gospod se je odpeljal v Kočevje na posvetovanje, kako zavreti gorečnost „Kočevskega Slovenca“. — V hudo skrb nas ženejo tako pogostni požari. Na Vnebovzetje zvečer je zopet gorelo v Mlaki. To je že tretji požar v tem mesecu v tej vasi. Pri prvem požaru so gasilci s težavo ubranili vas, zgorela pa je Königu Ivanu hiša s hlevom. V drugo je gorelo pri Schauerju, ki je ob skedenj poln sena in orodja. Zdaj pa zopet pri Königu, da je pogorelo še tisto, kar se je pod skedenjem od zadnjega požara pri njem rešilo. Orožniki se prizadevajo, da skupno s prebivalstvom pridejo na sled tem zločinskim požigom.

Borovec. Nedavno je v Dolnji Brigi umrl pastir. G. župnik Henrik Wittine, ker je imel „neodločljiv“ izlet, je naročil, naj pastirja kar pokopljejo, češ da bo že pozneje ob priliki izvršil blagoslovitev groba. — Tudi od drugod nam poročajo, da je ta zlonavača kar pogostna, kjer so nemški duhovniki in bi pogreb moral biti slovenski. O vseh takih in enakih primerih nam takoj in natančno poročajte. Op. uredništva.

Novice

† Msgr. Andrej Hlinka, vzoren duhovnik in neustrašen voditelj hudo preizkušene slovaškega naroda, je v visoki starosti 74 let dočrpel. To je bil mož, ki so ga madžarske oblasti preganjale in zapirale in mu cerkvene oblasti odvzele celo duhovniško službo, nakar ga je papež odlikoval z visokimi dostojanstvi. Vsega sebe je rajni prelat daroval Bogu in narodu za pravico, resnico in svobodo. V vseh okoliščinah in za vsako ceno je bil s svojim slovaškim narodom. Vse zmote Čehov, ki so šle zaradi „narodnega edinstva“ na Slovaškem mimo Hlinka in proti njemu in proti pisani in podpisani pogodbi, spričo obljube sosedstva, so danes težko breme za

Češko-Slovaško in njihove zaveznike. Ta dejstva še posebno povzdigujejo pomen in veličino nedosežnega rajnega. V vseh malih narodih bo njegov spomin živel večno! Zakaj v njegovem imenu in mučeništvu bo slovaški narod dosegel tisti prostor na solncu, ki si ga po njegovem svetlem zgledu moramo prej ali slej priboriti mi Slovenci, po krvi, jeziku, usodi in značaju, zlasti pa po vztrajni bojevitosti tako blizu Slovakom. Večna slava velikemu Hlinku! Slovaškemu narodu naše najgloblje sožalje!

Duhovno berilo

Bogu, ki je z enim samim dejem svoje volje priklical vse stvarstvo ne ostane skrita niti najrahljša misel. Neskončna svetovja vladajoči Duh, ki mu je sleherni delič v tem svetovju v njegovih večnih namenih enakovreden, se je učlovečil, da bi tvoji notranjosti dal sebe. — A ob vsej preprostosti judovsko ljudstvo, danes toliko preganjano, ni razumelo božjega poslanstva. Mesija je sebe izpričal s čudeži in na temelju prerokb, ki so se tako čudovito izpolnile. Kdo more mrtve obujati po treh dneh trohnenja v grobu? Samo Gospodar življenja in smrti. — Prišel je, da bi prinesel na svet luč, pokazal pot, rešil Adamove otroke iz robstva hudiču in jim dal novo življenje v krstnem prerojenju.

Kajne, kakor pravljica se sliši: Bil je močen Kralj v kristalnem gradu tam v prestolni deveti deželi. Silno je ljubil svoje podložnike, da je dal edinega svojega Sina v njihovo odrešenje in zveličanje. Hotel je, da si bodo med seboj resnično dobri.

O, ni to pravljica, le čudno globoka resničnost je. Kakor nekaj je slejkoprej med nami Mesija, ki uči: „Kar želite, da drugi vam store...“, in pa „ljubi svojega bližnjega...“! Ta zapoved sega tudi do tvoje in moje duše. Luč iz današnje evangelijske prilike: Izkazal mu je usmiljenje... vlil mu je olja in vina v rane, posadil na svoje živinče in ga oskrbel v gostilni. Pojdi in stori tudi ti tako. — Nesrečni popotnik je bil Jud, in tisti, ki se ga je usmilil, Samaritan. Samaritanji in Judje se niso trpeli med seboj. In vendar: koliko usmiljenja! Tudi v tvojem življenju imaš nasprotnike, ki bi te radi prezrli. Zato Kristus ne zahteva, da bodi slabič, šleva! Dober kristjan ima čelo jasno, misel odločno in pogumno, ljubi čiste račune. Kako je s teboj? Izmeri in pretehtaj ob usmiljenem in zaničevanem Samaritanu vrednost svoje vernosti in pravične ljubezni do bližnjega. Po njih sadovih jih boste spoznali. Otroka božja — ti in tvoj sosed? —

Na državni realni gimnaziji v Kočevju se bodo vršili popravni izpiti dne 25. avgusta. Istega dne bo tudi popravni pismeni višji tečajni izpit. Dne 26. avgusta dopoldne se bo opravil nižji in višji tečajni ustni izpit. Podrobnosti o popravnih izpiti so nabite na oglasni deski v gimnaziji. Vpisovanje: Dne 1. septembra se bodo vpisovali učenci v I. razred, dne 2. septembra za ostale nižje razrede, 3. septembra pa učenci V. in VIII. razreda. Dijaki z drugih zavodov se bodo vpisovali 5. septembra. Vse podrobnosti o vpisu se nahajajo v letošnjem gimnazijskem izvestju.

Slinovka in parkljevka. Občina Kočevje mesto sporoča: V zmislu naredbe kr. banske uprave dravske banovine z dne 3. m. m. in odločbe okrajnega načelstva v Kočevju z dne 7. t. m. se javno objavlja, da se zaradi preprečenja vnosa slinovke in parkljevke do preklica ne bodo obdrževali živinski sejmi v Kočevju.

Poslovalnica Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Kočevju bo od 1. septembra dalje v novi hiši g. Cetinskega, na vogalu Ljubljanske in Kolodvorske ceste. Uradne ure za stranke samo dopoldne od 8. do 13. ure.

Prihodnja številka „Kočevskega Slovenca“ izide zaradi „Slovenskega dneva“ v Kočevju 4. septembra v podvojeni nakladi na šestih straneh kot slavnostna številka. Zato bo posebno primerna za oglase. — Kljub veliki nakladi je prva številka popolnoma pošla. Zato prosimo, naj nam vrne list kdor se ne namerava naročiti. Kljub največji pozornosti je mnogo slovenskih domoljubov, ki lista niso prejeli. Prosimo jih, naj list zahtevajo z dopisnico. Uprava.

Slovensko akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani so ustanovili na seji ministrskega sveta. Predsedstvo in prve člane bodo imenovali s kraljevim ukazom.

Župna cerkev v Kočevju je veličastna kamenita stavba v romanskem slogu. Zidana in posvečena je bila leta 1901. Po večletnem pripravljaju in na temelju številnih načrtov se je cerkveno predstojništvo odločilo za poslikanje cerkve. Okraske bo izvršil dekorativni slikar g. Peter Železnik, podobe pa bo oskrbel akad. slikar g. Slavko Pengov. Za glavnim oltarjem v apsi bo na svežem ometu skupinska slika Kristusa Kralja. Okraske bo g. Železnik opravil do srede meseca novembra ter nadaljeval spomladi, ko bo g. Pengov slikal podobe na stenah. Tudi razsvetljava v cerkvi se bo prilagodila slikarjem. Vsa elektrifikacijska dela je prevzelo znano domače elektrotehnično podjetje J. Verbaj iz Ljubljane. Lestenece sredi cerkve dobi električne svečne žarnice. Razen tega pa bo cerkev v notranjščini osvetljevala še osem reflektorjev. Za sv. birmo, ki bo leta 1940., bo cerkev popolnoma prenovljena. Kakor kažejo načrti, bo okrasje izredno bogato in pravo nasprotje med dosedanjo notranjščino. Tudi podobe na stenah in na stropu bodo presenetljivo lepe in umetniško visoko vredne. — Upamo, da bodo napisani v prenovljeni cerkvi upoštevali, da je Kočevje na slovenskih tleh.

Za železniško progo Őrnomelj-Vrbovsko je prometno ministrstvo že razpisalo licitacijo del. Pri licitaciji morejo sodelovati le domača podjetja.

Cestna dela v dravski banovini se bodo pospešila, kakor je izjavil gradbeni minister Stoševič. Za 5. september je razpisana licitacija za modernizacijo ceste Jeperca-Kranj.

Bolgarska, ki je nedavno s podpisom solunske pogodbe pristopila k balkanski zvezi, je zdaj dobila v Franciji posojilo v znesku 375 milijonov frankov. Zdej se vodijo razgovori, da tudi Anglija posodi Bolgarski 10—12 mil. angl. liber z istimi pogoji kakor nedavno Turčiji. Nedavno potovanje kralja Borisa preko Belgrada inkognito k zapadnim velesilam je torej kronano z uspehom. Velik pomen ima tudi bivanje lorda Georgea Lansburya v Sofiji, kjer je v svoji izjavi podčrtal gospodarsko sodelovanje skandinavskih držav z jugovzhodno Evropo v sporazumu z zapadnimi velesilami in Zedinjenimi državami Sev. Amerike. Ker so se tudi gospodarske zveze naše države z Anglijo v zadnjem času znatno okrepile, se čuti v podonavskih državah in na Balkanu močan vpliv angleške gospodarske ofenzive proti osi Berlin-Rim. Vsi znaki kažejo, da lahko po pravici upamo, da se bo nevarnost oborožene akcije razblinila ob gospodarski dejavnosti zapadnih velesil in njihovih zaveznikov.

Na Kočevskem so marsikje na prodaj posestva, hiše, zemljišča, gozdovi. Prosimo prodajalce, da z malimi oglasi v „Kočevskem Slovencu“ poiščejo kupca. Kupci pa naj oglašajo v listu svoje želje glede nakupa posestev. S tem bomo na obeh straneh dosegli hitro in zadovoljivo kupčijo, a kar je še največ vredno, s tem posredovanjem bomo pospeševali slovensko narodno stvar.

„Domovinska ljubezen“ je skupek vsebine predavanj, ki jih je imel preč. g. prof. dr. P. Eržen ob raznih priložnostih kot utemeljitev ljubezni do naroda v luči cerkvenih nauk. Po globini lepo zajetih misli po pravici sodimo, da smo s tem ustregli našim bralcem. G. profesorju se najlepše zahvalujemo in ga prosimo, da ostane zvest naš sodruknik. — Uredništvo.

V Marijinem domu v Kočevju je od 14. do 18. t. m. opravljalo 27 deklet tridnevni tečaj katoliške akcije, združen z duhovnimi vajami. Duhovne vaje je vodil g. dr. Gerzinič, na tečaju pa so predavali g. dekan Skubic iz Ribnice, duh. svet. g. Mrkun iz Dobropolja, g. katehet Alojzij Plantarič, gđena učiteljica M. Pregljeva ter profesorja g. dr. V. Fajdiga in g. dr. P. Eržen. Govori so bili o življenju s cerkvijo, o begu v tujino, o izseljenih, o čtivu itd. Ves potek je bil izredno zadovoljiv in sklep slovesen. Škoda le, da iz mesta Kočevja ni bilo nobene udeleženke.

Vse kraje na Kočevskem, kjer ni redne nedeljske božje službe za Slovence, prosimo, da nam sporoče, kadar bo zanje oznanjeno slovensko cerkveno opravilo. — Pripominjamo, da ima vsak vernik pravico zahtevati, da se krščuje, spoveduje, obhaja, poročuje, podeljuje sv. po-

slednje olje, pokopava in opravljajo vsi zakramentaliji, če ni posebnih ovir, v slovenskem jeziku. Zdaj, ko imamo slovenski obrednik, skoraj ni opravičljivega vzroka, da bi se vernikom ne ustreglo v njihovem jeziku.

V odi „Kočevskemu Slovincu“ naj se popravi „fulgorem“ v „fulgora“.

Pišejo

Fotografija nacionalnega mesta (Celja) v „Sloveniji“ je zares točen posnetek, ki se v njem lahko ugleda tudi še katero drugo mesto v Sloveniji. Vstopi v trgovino eleganten gospod. Pozna se mu, da mu je oče ali vsaj stari oče bil trden, zaveden slovenski kmet. Pa ti govori nemški. Ali ga ne bi njegov lastni oče posadil na gnojne vile in vrgel tja, kamor sodijo odpadki? — Pa spet v drugi trgovini. Milostljiva odhaja. Uslužbenec pozdravi: „Z Bogom!“ Ona se jezno obrne in oddivja k šefu. „Was für ein Gruß ist das: s pokom!“ — Sprevod. Zanos. Navdušenje. Obrazi žarijo. Seveda ni med njimi ljudi s kmetov. Veš torej, kakšna je to organizacija. In glej, ali ne stopa v četverostopu tisti gospod iz nemške trgovine in tam med damami tista gospa, ki se ne da pozdravljati z: Z Bogom!, ampak s: Küße die Hand, Gnädige!...?

Popolno iztreznjenje Poljske — kakor poroča bratislavska „L'udova politika“ — se glede na rastoči pohlep sosedstva na vzhod in na jug opazja tudi v poljskem vodilnem tisku, ki odbija metode, uporabljane proti ČSR, kakršnih doslej nja mednarodna politika ne pozna. Tudi poljsko časopisje ugotavlja, da se henleinovcem že mažejo njihovi stebri.

O henleinovski tajni okrožnici se razpisuje nemški „Sozialdemokrat“, ki objavlja njeno besedilo. Vsa poročila so strogo tajna in se ne sme uporabljati zanje ne pošta ne telefon. Kdor gre za delom v Nemčijo, mora imeti razen znane pripombe tudi številko zaradi kontrole. Poročati je takoj s posebnimi sli o vseh vojaških izrednih ukrepah in gibanju orožništva, kakor tudi o osebah, ki služijo oblastvom. Avgust in september sta izredno pomenljiva za uspeh henleinovske akcije. — To vse je seveda v zvezi z vojaškimi vajami v Nemčiji, ki jih opravlja 1.300.000 oborožencev za dobo najmanj dveh mesecev.

Češko orlovstvo — kakor posnemamo iz praških „Lidových Listu“ — se pripravlja, da še letos z enako odpravo kakor Ljubljano obišče Varšavo in povabi poljsko katoliško mladino na orlovski zlet, ki bo prihodnje leto v Pragi. — Isti list poroča, da pridejo v mesecu septembru v Prago zastopniki Zveze fantovskih odsekov Kermavner in Hvale ter zastopnica Vodstva dekliških krožkov gdčna Pregljeva, da se dogovore o udeležbi Slovencev na III. orlovskem izletu, ki bo prihodnje leto v Pragi.

Uradni jezik na Slovaškem je sedaj češko-slovaški, torej nekaj prav tako nedoločnega kakor pri nas srbsko-hrvatsko-slovenski jezik. Kakor poroča „L'udova politika“, predlog ministrskega predsednika dr. Hodže pa določa, da bo na Slovaškem uradni jezik izključno slovaški. Ker pa je večina članov ministrskega sveta in članov odbora poslanske zbornice zahtevala, naj ostane tudi nadalje dosedanja določba, je ministrski predsednik dr. Hodža izjavil, da vztraja pri svoji zahtevi z vsemi nasledki. — Iz tega se vidi, kako upravičen je bil trd in brezkompromisni boj rajnega voditelja Slovakov msgr. Hlinke. Češko-slovaška ljudska stranka ministra msgr. dr. Šramka stoji na stališču pokrajinskih samouprav, medtem ko so češki agrarci in socialisti vseh odtenkov nepomirljivi centralisti.

Nemška občina Filipovo — kakor piše belgajska „Samouprava“ — je te dni slavila 175 letnico svoje ustanovitve. Predsednik nemškega „Kulturbunda“, Johann Keks, je v svojem pozdravnem govoru izrazil potrebo, da se vsi Nemci v Jugoslaviji združijo v enotno nemško narodno skupnost. To pa se more doseči edinole na temelju zaupanja, ki ga — žal — državni narod ne pokazuje. „Zavzemimo se, da uresničimo tako

zaupanje. Upajmo, da bo državni narod pravilno ocenil in pojmoval našo odločno voljo, da bomo kot Nemci zvesti naši domovini, kot del naše velike domovine.“ — Ker ne poznamo izvornih njegovih besed, bi ob nejasnem koncu te izjave naš komentar bil le domneva.

S pritiskom in z grožnjami so henleinovci na Hlučinskem — kakor pišejo „Lidové Listy“ — prisilili mnoge roditelje, da so vpisali svoje otroke v nemške šole. Deželni urad v Brnu teh vpisov ni priznal, ker so se vršili pod pritiskom. V nemške šole naj se vpisujejo le otroci nemških, ne pa ponemčenih staršev. Henleinovci so se pritožili na prosvetno ministrstvo, ki je odločilo, da se vsak primer posebej preišče.

O belih nogavicah, kakor beremo v „Del. politiki“, se vse bolj uveljavlja med Slovenci nič kaj prijazno mnenje. Le-te so pomenile pripadnost k hitlerjevstvu. Sicer te nogavice že zginjajo iz naših krajev, kdor jih pa še nosi, naj pazi, da se mu ne pripeti kakor nedavno nekaterim, ko so jim slovenski študentje bele nogavice s črnilom polili. — Morda bo kaj zaleglo.

Razglednik

Ruskih emigrantov smo imeli v Jugoslaviji 45.000 in 13 njihovih srednjih šol. Zdaj jih je še 31.000 s štirimi gimnazijami. Število upada zaradi velike umrljivosti.

Poroke v Ostmarki (Avstriji) bodo od 1. septembra t. l. veljavne samo, če bodo opravljene pri političnih oblastvih prve stopnje.

Lord Runciman je imel že celo vrsto razgovorov: tri s predsednikom ČSR dr. Benešem, štiri s predsednikom vlade dr. Hodžo, tri z zunanjim ministrom dr. Krofto, enega s prosvetnim ministrom Frankom, dva z delegati sudetsko-nemške stranke in enega z delegati socialnodemokratske stranke. Svoji vladi še ni dal nobenih izjav in poročil.

Maršal Balbo, guverner Libije in bivši italijanski letalski minister, je priletel s svojim letalom v Berlin zaradi mednarodnih letalskih pogajanj. Ob tej priliki bodo baje tudi sklenili vojaško pogodbo med Italijo in Nemčijo.

Jugoslovanski Slovaki so imeli v Bačkem Petrovcu nedavno velike manifestacijske slovesnosti za dvajsetletnico osvobodjenja. Na to jubilejno slavo se poromali naši vrli Slovaki iz vse Vojvodine, veliko Slovakov pa je prišlo tudi iz ČSR. Slovaška Matica je imela ob tej priliki svoje zborovanje pod predsedstvom slovaškega škofa g. S. Štarka. Tudi druge prosvetne, gospodarske in vzgojne slovaške organizacije so sodelovale pri slovesnostih.

Gospodarske vesti

Gospodinjski tečaj. Banska uprava priredi trimesečni gospodinjski tečaj s 1. septembrom v Mozlju v prostorih g. Mohorja. Deklet je priglasišnih že nad zahtevano število. Za gospodinjški tečaj so zaprosila tudi slovenska dekleta iz Kočevske reke, Štalcerjev in delavska dekleta na premo-govniku v Kočevju. Upamo, da se bo garnitura, ko bo opravila tečaj v Mozlju, kar obdržala v okraju in bo tako mogoče ustreči gornjim proš-njam.

Lesno-rezbarski tečaj bi bili mogli imeti lani na zimo, pa se ni priglasilo dovolj učencev v kočevski okolici. In vendar bi bilo kaj takega

za naše kraje od velike gospodarske koristi, saj smo sredi gozdov, kjer raste vsakovrsten les. Danes Jugoslavija naroča razne lesne izdelke, zlasti igrače, iz Češko-Slovaške, ki se kaj dobro prodajajo. Ali ne bi bilo prav, da ves ta denar ostane doma? V zimskem času na gorkem vsa družina lahko dela, zato se bomo za letošnjo zimo z vso vsmo lotili te gospodarske izobrazbe.

O krompirju. Krompir je najbolj upoštevana ljudska hrana. Če bi se ozirali samo na množino kalorij, jih v krompirju res ni veliko. Toda zdrav nagon ljudstva dokazuje, da ima krompir veliko drugih redilnih vrednot. V 100 g olupljenega krompirja je 76 g vode, 20 g škroba, 2 g beljakovine, 0,2 g maščobe, 1 g rudninskih sestojkov in 8,8 g vlaken. Debel in nedozrel ima več vode kakor droben in zrel krompir, ki ima razen tega več ogljikovih hidratov odnosno škroba. Ker so vprav ti hidrati (škrob) poglaviti sestojki krompirja, ni prav, če se droben krompir zametuje in daje prešičem. Bolj prav bo torej, če tudi droben krompir porablamo za človeško hrano. Razložek med krompirjem in krompirjem pa je tudi v kakovosti, ki zavisi od zemljišča, kjer se prideluje. Hrapav krompir je splošno boljši od krompirja z gladko lupino. Beljakovina, ki je v krompirju, ima veliko redilno vrednost, enako tudi rudninske soli, zlasti kalijeva sol. Ker pa so soli tik izpod lupine, je najbolje kuhati krompir v oblicah, t. j. neolupljen krompir. Saj se potem tanka lupinica zlahka odloči s kuhanega krompirja. Od tako kuhanega krompirja imamo veliko večjo korist, zlasti glede na množino vitaminov, ki so tudi tik pod krompirjevo lupino. V 100 g krompirja je kakih 50 mg vitamina C. In vprav spomladi, ko ni več sadja in sočivja, je krompir s tem vitaminom najbolj dobrodošel. Pazimo pa, da krompir ne požene spomladi klic, ki imajo v sebi strupeni alkaloid solanin. Ta strup slabo vpliva na srce in pljuča. Krompir, ki klije, se ne sme kuhati neolupljen, tudi naj se očesca' skrbno izrežejo. Takemu krompirju naj se doda v lonec tudi nekaj čebule, ki uničuje škodljivce krompirjeve snovi. — Kdor se veliko hrani z mesom, se pojavijo v organizmu čezmerne količine kislin, ki povzročajo razne bolezni, kakor protin, revmatizem, bolezn želoce in črev. Tak se mora strogo izogibati mesne hrane in jesti krompir, ki uničuje škodljive kisline. Kdor je krompir, ima zdrav želodec in ga ne nadleguje revmatizem.

Dr. M. D. po „Politiki“.

Tržne cene na kočevskem trgu minuloboto: Surovo maslo 28 Din kg, sir po kakovosti 12, 18, 20, 22 Din kg, zgodnje zelje 1—1,50 Din kg, čebula 3—4 Din kg, koleraba komad 0,50 Din, jajca 14—15 kom. za 10 Din, gobe, jurčki 3—4 Din, slive 8 Din, grozdje 8—12 Din, breskve 14—16 Din, pa, prika 3 kom. 1 Din, fižol v stročju 2—2,50, hruške 5—8 Din, piščanci 8—17 Din, kokoši 16—18 Din, paradižniki 4 Din, podzemelj. kol. 1 Din, krompir 1 Din kg.

Vrednost denarja. Holandski goldinar 23—24 din, nemška marka 17—18, angl. funt 212—214, am. dolar 43—44, 100 franc. frankov 118—120, 100 čeških kron 150—151, 100 ital. lir 228—232 din.

Urednikova pošta. Vse sotrudnike prosim, da pišejo samo po eni strani papirja. — Iz raznih krajev na Kočevskem še nisem prejel prav nobenega poročila. Vsaj za slavnostno številko naj pride kar največ domačih, krajevnih poročil. Draga, Stari kot, Mozelj, pričakujem obljubljeni.

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje najbolje,
daje posojila proti zastavi ali poroštvu.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Narod, ki ne spoštuje svoje materinščine, pač še ni zrel za svobodo!